

ARGUMENT

privind abordarea unor teme/aspecte din domeniul educației religioase în învățământul preșcolar

Majoritatea țărilor europene recunosc importanța educației religioase în procesul de construire a personalității umane, atribuindu-i acesteia un statut specific în documentele de politică educațională și la nivelul curriculumului școlar. În acest context, statele europene au adoptat diferite modele de organizare a educației religioase în școală, ținând cont de specificul național, de ethosul local, de cultură, tradiție, istorie și de aspectele sociale. Italia, Norvegia, Cipru, Grecia, Spania sunt doar câteva dintre statele europene care au integrat în curriculumul pentru învățământul preșcolar elemente de dezvoltare morală și religioasă, cu rol în formarea identității copilului, în conturarea unui model de relaționare cu ceilalți (membrii familiei, alți copii, comunitatea locală) și cu lumea din jurul său (mediul înconjurător, patrimoniul cultural) – premise pentru integrare culturală și pentru adaptarea la contexte cu specific intercultural.

În România, după 1989, educația religioasă a devenit parte a curriculumului școlar pentru tot învățământul preuniversitar, începând cu ciclul primar. **Elemente de educație religioasă în învățământul preșcolar au fost implementate la nivelul acțiunilor individuale**, realizate în cele mai multe cazuri sub forma unor activități de tip proiect tematic interdisciplinar. În unele situații, au fost concepute și derulate și activități opționale, cu tematică moral-religioasă, pe parcursul unui semestru sau al unui an școlar, mai ales de către educatoarele cu studii universitare teologice sau de către cele care, în timpul studiilor pedagogice liceale, au primit atestat pentru predarea *Religiei*. Fără a exista un curriculum oficial, tematica proiectelor sau a activităților opționale a avut în vedere, preponderent, conținuturi legate de marile sărbători creștine.

Rolul educației religioase realizate încă de la vârsta copilăriei mici este susținut de diverși autori, atât din domeniul teologiei, cât și al psihologiei sau al științelor educației. Studiile dedicate domeniului evidențiază faptul că educația religioasă contribuie semnificativ la echilibrarea emoțională a copilului, îl ajută să își recunoască și să își exprime emoțiile și sentimentele, îl susține în procesul de îmbogățire a vocabularului cu termenii religioși de bază, îi facilitează relaționarea cu persoanele din mediul familiar, prin dezvoltarea sentimentului iubirii creștine. Activitățile educative cu conținut moral-religios reprezintă oportunități de descoperire a răspunsurilor la marile întrebări pe care preșcolarii le pot formula la această vârstă. Acestea fac parte din domeniul experiențial *Om și societate*, ca parte a curriculumului pentru învățământul preșcolar – domeniu care include aspecte privind omul, modul lui de viață, relațiile cu alți oameni, relațiile cu mediul social, prin care preșcolarii ajung să înțeleagă ființele umane implicate în construirea viitorului lor și a propriei lor lumi, să observe asemănări și diferențe între oameni sau evenimente, să își imagineze viața în alte perioade istorice etc.

În acest context, considerăm oportună **inițierea unor demersuri pentru susținerea activităților didactice de realizare, implicit, a educației religioase în învățământul preșcolar**. Dat fiind specificul organizării acestui ciclu de învățământ și caracteristicile de dezvoltare ale copiilor preșcolari, propunem ca astfel de demersuri să fie integrate și să se desfășoare în cadrul unor **proiecte tematice**.

- **Ce avantaje aduce abordarea unor teme/aspecte din domeniul educației religioase în cadrul proiectelor tematice?**

Activitățile didactice din cadrul proiectelor tematice oferă avantaje **la nivel conceptual și de management al activității didactice**, prin:

- crearea unor oportunități de abordare a unor aspecte/conținuturi relevante pentru domeniul educației religioase;
- asigurarea unor posibilități suplimentare de valorificare a conținutului învățării, din perspective multiple, interdisciplinare, integrate;
- valorificarea în spațiul preșcolar a experiențelor de viață ale copiilor, relevante pentru domeniul religios, prin corelare cu așteptările părinților, cu particularitățile socio-culturale locale;
- crearea de situații de învățare favorabile practicării unor atitudini morale, precum și valorificării din punct de vedere educativ a unor probleme morale/concepte precum: dreptatea, echitatea, bunătatea, adevărul etc., în cadrul unor activități/fragmente de activități didactice.

- **Ce își propune un astfel de demers la nivelul învățământului preșcolar?**

Obiectivele generale care orientează proiectarea unor astfel de activități vizează:

- dezvoltarea unor comportamente și atitudini pozitive față de sine, față de semenii și față de mediul înconjurător;
- cultivarea interesului față de nou, prin crearea unor oportunități de învățare și de cercetare cu privire la aspecte ale lumii înconjurătoare, de care copiii preșcolari sunt interesați;
- identificarea unor elemente de bază ale moralei creștine, pornind de la propriile experiențe de viață;
- crearea premiselor pentru dezvoltarea de competențe de interacțiune socială, într-o varietate de contexte culturale.

- **Când pot fi organizate activitățile de tip proiect tematic în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase?**

Activitățile de tip proiect tematic, în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase, pot fi organizate, conform prevederilor Curriculumului pentru învățământul preșcolar (OM.5233/2008), în orice moment al anului școlar, în cadrul activităților din programul școlar al copilului, planificate pe domenii experiențiale, după cum urmează: Om și societate, Limbă și comunicare, Științe sau Estetic și creativ. De asemenea, ele pot fi proiectate și organizate și în cadrul activităților extra-curriculare, în preajma marilor sărbători creștine, sub forma unor evenimente care aduc împreună copiii - părinții - comunitatea.

- **Ce forme de organizare sunt promovate în dezvoltarea activităților de tip proiect tematic în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase?**

În funcție de obiectivele care o orientează, de conținutul învățării și de resursele umane implicate, o activitate de tip proiect tematic poate fi organizată cu întreaga grupă de copii, pe

grupuri mai mici sau chiar individual. Evident, atunci când vorbim de activitatea cu întreaga grupă de copii, grupa poate fi constituită și din copii de la mai multe grupe din grădiniță (cu vârstă omogenă sau eterogenă).

- **Ce teme pot avea astfel de activități de tip proiect tematic în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase ?**

Tematica activităților de tip proiect tematic în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase poate fi foarte diversă și rămâne la alegerea educatoarei, cu respectarea următoarelor recomandări:

- să fie adaptată la particularitățile de dezvoltare ale copiilor, din perspectiva capacității de înțelegere a unor conținuturi cu grad ridicat de abstractizare (abundența simbolurilor);
- să valorifice experiențele de viață ale copiilor, relevante pentru domeniul religios, prin corelare cu așteptările părinților, cu particularitățile socio-culturale locale;
- să faciliteze deschideri integrate, interdisciplinare, globale;
- să promoveze implicarea, în organizarea și derularea proiectelor, a diferiților actori cu rol în educația copiilor preșcolari – copii, educatoare, părinți, alți membri ai comunității;
- să răspundă nevoilor specifice copiilor, de integrare progresivă, în noi contexte educaționale și sociale, a cunoștințelor/comportamentelor nou asimilate.

- **Care sunt principiile care stau la baza organizării activităților de tip proiect tematic în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase?**

Orice activitate de tip proiect tematic în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase trebuie să respecte un set de **principii educaționale specifice dezvoltării timpurii**, care pun accent pe abordarea holistică a copilului.

- *Fiecare copil este unic și valoros.* Indiferent de nivelul de dezvoltare, de mediul social din care provine sau de experiența religioasă pe care o are sau nu în familie, fiecare copil este valoros în sine și poate să își formeze capacitățile necesare integrării sale educaționale și sociale. Fiecare copil are capacitatea de a se dezvolta și trebuie să i se asigure șanse în acest sens, prin sprijin și prin încredere acordată.
- *Învățarea și dezvoltarea copilului se realizează conform nevoilor sale individuale,* punând accentul pe stimularea potențialului existent. Un proiect în domeniul educației religioase trebuie să valorifice toate contextele de învățare ale fiecărui copil, să țină cont de experiențele și de condițiile de viață ale acestuia (cu avantaje și riscuri) și să promoveze abordările pozitive, fără etichetări, fără discriminări.
- *Copiii sunt participanți activi la propria lor dezvoltare și învățare.* Astfel, o activitate de tip proiect trebuie să creeze contexte de motivare a copiilor pentru domeniul educației religioase, de stimulare a intereselor sale de cunoaștere, de participare activă la activitate.

- **Cum pot fi proiectate/dezvoltate activitățile de tip proiect tematic în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase?**

În planificarea și implementarea activităților de tip proiect tematic în care sunt abordate teme/aspecte din domeniul educației religioase se poate folosi o grilă, cu câteva elemente specifice. Aceasta este doar un exemplu, la care pot fi aduse completări, schimbări, în funcție de specificul proiectării la nivelul învățământului preșcolar și de specificul activităților propuse.

1. Unitatea de învățământ preșcolar: .....
2. Titlul proiectului tematic: .....
3. Obiective specifice: .....
4. Activități:
  - Perioada de derulare: .....
  - Participanți (copii, cadre didactice, părinți, reprezentanți ai comunității etc.): .....
  - Locul desfășurării: .....
  - Desfășurarea activității (scurtă descriere): .....
  - Impactul așteptat (în termeni de schimbări la nivelul elevilor, al cadrelor didactice, al unității, al relației cu comunitatea): .....
5. Rezultate așteptate: .....
6. Dificultăți estimate, proceduri de depășire a situațiilor de risc: .....